

Antiseksismewet invoeren is ongrondwettig en onzinnig

Twee weken geleden werd een wetsvoorstel van antiseksismewet ge(her)lanceerd. Jogchum Vrielink vindt het voorstel juridisch en maatschappelijk onwenselijk.

Jogchum Vrielink

Het is terug. Het voorstel voor een antiseksismewet duikt weer op, na eerder te zijn voorgesteld in 2003, 2006, 2008 en 2010. Als een monster uit een horrorfilm blijft het op tijd en stond terugkeren uit zijn graf. Deze keer werd het 'opgeroepen' door Zakia Khattabi (Ecolo). Het verschil met de vorige keren is dat nu ook de federale regering gewonnen lijkt voor een versie van het voorstel. Het wordt daarom tijd om het initiatief - althans in zijn huidige vorm - definitief een staak door het hart te jagen.

SEKSISMEWET

Wat staat er in het wetsvoorstel? Volgens de memorie van toelichting wil het voorstel 'da-

den, uitingen, afbeeldingen of attitudes' bestraffen 'die tot doel of tot gevolg hebben een van beide seksen te beledigen, er een ontluis-terend beeld van op te hangen of uiterst een-zijdig te belichten; een segregatie tussen de geslachten in te stellen; te pogen de rechten of het actieterrain van een persoon in om het even welk domein in te perken, op grond van zijn of haar geslacht'.

Het eigenlijke wetsvoorstel gaat iets minder ver dan de toelichting suggereert. Concreet gaat het om een herformulering van het bestaande verbod op 'aanzetten tot haat, discriminatie, segregatie en geweld' op grond van geslacht (uit de genderwet van 2007), aangevuld met enkele nieuwe bepalingen. Tot de aanvullingen behoort om te beginnen een verbod op het 'publiciteit en/of ruchtbaarheid geven aan' een voornemen tot discriminatie, haat, segregatie of geweld op grond van geslacht. Verder zou het strafbaar worden om te behoren tot een groep die herhaaldelijk seksisme verkondigt, of om aan zo'n groep medewerking te verlenen.

Last but not least kunnen de minimum- en

Seksisme en discriminatie kunnen ruimschoots worden bestreden met de bestaande middelen. Het is vooral een kwestie van iets te doen aan de toepassing en handhaving ervan.

© Jordanechez

maximumstraffen worden verdubbeld bij talloze misdrijven als de redenen voor de daad 'te maken hebben met het geslacht van het slachtoffer'. Het gaat onder meer om aanranding en verkrachting, maar ook om zedenschennis, slagen en verwondingen, belaging, laster, belediging en grafschennis.

ONGRONDWETTIG, VAAG EN DISPROPORTIONEEL

Het voorstel van Khatatabi is op punten flagrant ongrondwettig. Zo zou het doodleuk enkele bepalingen opnieuw invoeren die het Grondwettelijk Hof in 2004 heeft vernietigd. Toen vernietigde het Hof het strafrechtelijke verbod om uiting te geven aan een voornemen tot discriminatie, uit de antidiscriminatiewet van 2003, waarin ook 'geslacht' als criterium was opgenomen. Het Hof stelde dat het verbod 'elk debat [smoort] omdat het verhindert dat diegene die dat voornemen uit, kan worden tegengesproken en ervan zou kunnen worden afgebracht dat voornemen te verwezenlijken'. Er is geen reden waarom het herinvoeren van deze bepalingen, enkel voor de grond geslacht, plots grondwettig zou zijn.

Ook bij andere onderdelen van het voorstel kunnen grote vraagtekens geplaatst worden. De bepaling die het lidmaatschap van seksistische groepen verbiedt, lijkt bijvoorbeeld de meeste gevestigde religies in het vizier te brengen. De gelijkheid van vrouwen wordt daarin ogenschijnlijk ontkend in naam van patriarchaal gezag. Om van rap- en hiphop-groepen nog maar te zwijgen. En wat te den-

ken van medewerkers van reclamebureaus die herhaaldelijk op de vingers getikt zijn door de Jury voor Ethische Reclamepraktijken: zijn ook zij strafbaar op grond van deze bepaling? Bovendien is de wet een tweesnijdend zwaard. Feministische actiegroepen zullen voortaan evenmin nog een 'ontluisterend' of 'eenzijdig beeld' mogen ophangen van mannen.

Tot slot komt het strafrechtelijk proportioneelheidsbeginsel in het gedrang door de strafverzwaringen die het voorstel invoert. Nog los van het feit dat de huidige wildgroei aan strafverzwaringen sowieso onwenselijk is, zouden strafverzwaringen die niet alleen de mini-

“

De strijd tegen groepsbeledigingen miskent het gepolariseerde karakter van het maatschappelijk debat.

”

mum- maar ook de *maximum*straf verhogen uniek zijn in de context van non-discriminatie. De strafverzwaringen die tot nu toe golden - voor alle gronden - verhogen alleen de minimumstraf. Ze zijn in dat opzicht vooral symbolisch. Dat is anders voor de strafverzwaringen in het huidige voorstel, en dat op basis van de vage formulering dat de daad ingegeven is door 'redenen die te maken hebben met het geslacht van het slachtoffer'. De vraag rijst wat dat uitzonderingsregime verantwoordt. Bovendien zou de eventuele verdubbeling van de maximumstraf bij verschillende van de opgesomde misdrijven de bo-

vengrens van levenslang overschrijden. En hoe moet een rechter eigenlijk oordelen bij strafbare feiten, zoals aanranding, waarbij het geslacht *altijd* een rol speelt?

VLUCHT VOORUIT

Beteugeling van vormen van seksisme en geslachtsdiscriminatie is uiteraard vaak legitiem. Zo moet het feit aangepakt worden dat vrouwen op straat worden bespuwd of seksueel geïntimideerd als ze een rok of een topje dragen. Hetzelfde geldt voor de aanhoudende discriminatie op de arbeidsmarkt. Die zaken, en vele andere, kunnen echter ruimschoots worden bestreden met de bestaande

gebracht. Maar de prijs van een einde aan de 'willekeur', is de vernietiging van elk vrij debat, zeker gezien de lange lijst discriminatiegronden die de Belgische wetgeving omvat. Niet minder dan 21 criteria worden daarin beschermd, waaronder huidskleur, nationaliteit, leeftijd, geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, levensbeschouwing, politieke overtuiging, taal, gezondheidstoestand, handicap, fysieke eigenschap, genetische eigenschap, sociale afkomst en syndicale overtuiging.

Vooral de strijd tegen groepsbeledigingen die het wetsvoorstel kenmerkt, miskent het noodzakelijk gepolariseerde karakter van het maatschappelijke debat. Debatten over politieke, ethische en sociale kwesties hebben *onvermijdelijk* beledigende aspecten, op één of meer van de genoemde gronden. Als dat systematisch aan banden wordt gelegd, dan zou de resulterende explosie aan strafbepalingen de vrijheid van meningsuiting volledig om zeep helpen.

Als men per se wil gaan voor strikte wetgevende gelijkheid, is er uiteraard nog een andere optie dan de vlucht vooruit, namelijk het terugschroeven van de strafbepalingen in de antiracismewet. Verdient zo'n, meer Amerikaanse, benadering niet de voorkeur boven een veralgemeende politiek van lange tenen? Wie A heeft gezegd, hoeft geen B te zeggen. Hij kan ook toegeven dat A fout was.

(De auteur is onderzoekskoördinator discriminatierecht bij het Steunpunt Gelijkekansenbeleid van de KU Leuven)